

סוטה כט עניין: "ברבי"

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF מגן אבות לרשב"ץ מסכת אבות פ"ג מ"ח

שם הגדולים מערכת גדולים

אות ב' קונטרס אחרון

הסליחה דהוא חשב דפירש ברבי היינו בן רבי וא"כ רבי שפירושו גדול הדור קאי על ר' חלפתא, ואין הפירוש כן כי ברבי אין הכוונה בן רבי רק הוא כינוי שררה ורבנות לאדם עצמו. ומ"ש רשב"ם גדול הדור קאי על רבי יוסי עצמו ולא לאביו והרי הוא כמבואר מלהקת לשונות רש"י הנז'. וכ"כ רש"י עוד בקדושין דף פ' ע"ב וביבמות דף ק"ה ע"ב מדבריו של ברבי נלמוד ופירש"י ר' יוסי כל ברבי לשון אדם גדול. ובמנחות דף ל"ד ע"ב פירש"י יהודה ברבי יהודה החכם. וכ"כ בסוטה דף כ"ט ע"ב ובכורות דף כ"ד ריש ע"ב וחולין דף קל"ז עמוד א' וסוכה דף כ"ו ע"א.

והתימא על הרב כפתור ופרח פרק ה' דף ט"ו ע"א שכתב עמ"ש בערכין דף ט"ז אמר רבי יוחנן בן נורי כמה פעמים לקה עקיבא בן יוסף על ידי שהייתי קובל לפני רבן גמליאל ברבי שזהו בנו של רבינו הקדוש. וזה המעשה היה בימי רבי שהרי ר"ע מעשרה הרוגי מלוכה היה עם רשב"ג אבי רבי עכ"ד עש"ב. ודבריו נפלאו ממני כי זה ר"ג ברבי דאמר רבי יוחנן בן נורי שהיה קובל על ר"ע נראה שהוא רבנן גמליאל דיבנה דצעריה לר' יהושע. וברבי היינו גדול הדור כמדובר, וכן מצינו שקראוהו לרבן גמליאל ר' אליעזר ור' יהושע ברבי בקדושין דף ל"ב. וזו היא שקשה איך תנא וצייר בדעתו הרב כפתור ופרח שזהו רבן גמליאל בנו של רבינו הקדוש שהרי רבינו הקדוש הוא תלמיד תלמידי ר' עקיבא ר' שמעון ור' מאיר וכו', ואיך ר' עקיבא רבה דרבוותא ילקה על יד בנו. ותו דבפ' תפלת השחר [ברכות כח, א] מבואר דעלה על לב לאקומי ר"ע לנשיא במקום ר"ג דיבנה אי לא משום זכות אבות ע"ש.

ומ"ש שרשב"ג הנהרג היה אבי רבינו הקדוש ליתא אלא היה זקנו של אביו של רבינו הקדוש. ומה שהביא מדברי הרמב"ם בהקדמתו לפי המשנה נסחא מוטעת נזמנה לו. ובפ' בכל מערכין דף מ"א ע"א אמרין לאחר פטירתו של רבן גמליאל נכנס ר' יהושע להפך את דבריו עמד רבי יוחנן בן נורי וכו', הרי דרבי יוחנן בן נורי היה בדור ר"ג דיבנה. ובקידושין דף ע"ב אמרו כשמת ר' עקיבא נולד רבי שהוא רבינו הקדוש.

עירובין¹, והוא נזכר בגמרא בראשון מגיטין² ובפרק המפלת³. ודע, כי כל מקום שנמצא רבי פלוני ברבי פלוני, בספרים הישנים כתוב כי ר' פלוני, כלומר בן רבי פלוני, וכן תמצא בפיוטי הקליר בראשי הבתים אלעזר בן ר' קליר, וכן רבן גמליאל ברבי, כן היא קריאתם בן רבי, כלומר בן רבי, הוא רבינו הקדוש כמו שפירשנו. ובראשון מחולין יש⁴, ברבי אומר, ושם פירש רבינו שלמה ז"ל שהוא שם חכם. וכן בפרק ואלו טרפות⁵ ובפרק קמא דמכות⁶, אבל במקומו מהתלמוד יש על ר' יוסי, ברבי, בפרק הישן⁷, אמר רבן גמליאל לי התיר ברבי, ובפרק מצות חליצה⁸, מדבריו של ברבי, על רבי יוסי, וכן בפרק ראשית הגז⁹, והיו קורין אותו על שם כבודו שהיה אדם גדול או על שם כבוד אביו שהיה ר' חלפתא. ובפרק הקומץ רבה¹⁰, אמר רבי יוסי יהודה ברבי, על כבוד אביו שהיה רבי אלעאי. ורש"י ז"ל פירש שם, יהודה החכם, ובמסכת סוטה פרק כשם פירש, רבי יוסי ברבי¹¹, גדול בדורו, ובתורת כהנים פרשת נגעים¹², אמר רבי יוסי רואה אני את דברי ברבי, על רן יהודה. וכן במדרש קהלת¹³, חזקיה ברבי ויהודה ברבי, שהיו בני רבי חייא הגדול. וכן בפרק אלו טרפות אמרו¹⁴, מדברי ברבי נכר וכו', על חזקיה. וכן בראשון מקדושין¹⁵, יודן ברבי, ושם כתב רש"י ז"ל¹⁶, כל היכא דקרי ליה ברבי מלשון חכמה וחריפות, ובפרק כיצד מעברין¹⁷ כתב, גדול בדורו. וכן בילמדנו¹⁸, רבי אבין הלוי ברבי, רבי תנחומא ברבי. ובפרק בן זומא¹⁹ יש במשנה, רבי אליעזר הקפר ברבי. ובפרק כיצד מעברין²⁰, הושעיה ברבי, וכן בפרק ראשון מחגיגה²¹ וכן בפרק שלישי בבכורות²², בעי אחי ברבי, וכן בפרק האשה שלום²³, ובפרק אם אינן מכירין²⁴, אמר רבי יהושע על רבן גמליאל ואל יגזור עלי ברבי.

קצור כללי התלמוד

(מודפס סביב למבוא התלמוד בסוף מסכת ברכות)

ברבי כמו רבי שמעון ברבי (הך ר"ש ברבי לא דוקא דלא ע"ש כן נקרא חלף מפני שהיה בן רבי כמבואר בכתובות קג: לפיכך נקרא ר"ש בר רבי צננה דוכתי ולפעמים ר"ש ברבי והוא הקליר מן בר רבי אכן נקדושין כא: יודן ברבי פרש"י יודן שמו וגדול בדורו היה וכל היכא דקרי ליה ברבי לשון חכמה וחריפות הוא (חולין כח). רבי אליעזר הקפר ברבי ז"ל רש"י ברבי גדול הדור (חולין נז). מדבריו של ברבי ז"ל רש"י ברבי חזקיה שהיה גדול בדורו (עירובין נג). ז"ל רש"י ר' אשעיה ברבי אדם גדול בדורו וכל היכא דקרי ברבי הכי פירושו (ע"א מג). אליעזר הקפר ברבי ז"ל רש"י ברבי כלומר אדם גדול וכן קורין לו צנני (חולין קלג). קרי רבי לר' יוסי ברבי פרש"י גדול בדורו (צטורות כד:). אחאי ברבי ז"ל רש"י אחאי ברבי אדם גדול וחשוב בדורו (נע"א ח:). ר' יוסי ברבי לא פרש"י כלום (יבמות קכא:). לא כך היה (י) מעשה בר' אשעיה ברבי לא פרש"י כלום דע דנקדושין לג: מה זה יהושע וכו' ורבן גמליאל ברבי עומד וכו' ז"ל רש"י כלומר אדם גדול וכן כל ברבי שבגמרא והרש"ל מוחק מלת ברבי ע"ש ולא ידעתי למה דהא מצינו בשבת קטו: רבן גמליאל ברבי ז"ל רש"י לא שהיה בנו של רבי חלף אדם גדול קרי ברבי ועי' מ"ש בזה בערך ערך קלר אמנם בחולין נב: הוא דלמנר כי אחי חנא דתניא ברבי אומר כו' איכא דלמנר הא מני ברבי היא דתניא ברבי אומר וכו' ז"ל רש"י ברבי שם חכם וכן במכות ה: חני ברבי אומר לא הרגו נהרגין וכו' ז"ל רש"י ברבי אומר כך היה שמו ולכאורה נע"ג דהא הך ברייתא דחנא ברבי לא הרגו וכו' מיימי נמי הש"ס (בחולין יא:). וכחך רש"י בזה"ל והתניא ברבי אומר לא ידעין מני חלף אחד גדול בתורה היה ועל שם כך נקרא ברבי כדלשכתן וכו' ובמצינו הפלגה שבערכין וד' בערך קלר כתבתי פירוש נכון בשוב דברי אלו ונע"ג על הרש"ל במכות ה' שלא ראה מ"ש רש"י בחולין יא:). וכיוצא בו לשון גדולה ותשיבות הוא חזק דוקא כשמזכיר שם החכם ומוסיף עליו צנינו רבי חלף כשאינו מזכיר שמו חלף ברבי לזכר אז הוא שם העצם. צפ"ק דמכות דף ה: ברבי (אוסר. ופירש רש"י כך שמו:

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMI PORTAL

KOLHALASHON